

Factsheet stikstof en woningbouw

oplossingen en stikstofreducerende maatregelen



Intern salderen:

Bij intern salderen is vaak meer mogelijk dan je denkt. Denk aan verdwijnende gasemissies bij sloop/herbouw van woningen of bij transitie van kantoor naar woningen. Ook verdwijnende verkeersbewegingen (naar bijvoorbeeld kantoor) kunnen een rol spelen.

Extern salderen:

In een aantal beroepszaken hebben rechters bij het gebruik maken van externe saldering aangegeven, dat degelijk gemotiveerd moet worden dat het gebruik van het externe saldo geen afbreuk doet aan de algemene doelstelling van de Wet natuurbescherming. Met andere woorden: was het saldo al niet nodig om de in de wet gestelde natuurdoelen te halen. Een dergelijke motivering is thans niet altijd mogelijk. Extern salderen gaat minder risico opleveren op het moment dat duidelijk is hoe de natuurdoelen in Nederland gehaald gaan worden. Dat is op dit moment nog niet in alle gevallen concreet genoeg. Omdat het gebruik maken van een salderingsbank (o.a. SSRS) een vorm van extern salderen is, geldt dat ook daarvoor.

Effectiviteit maatregelen

Zowel voor de gebruiksfase als voor de realisatiefase zijn onderstaand een aantal maatregelen weergegeven. Niet alle maatregelen hebben het zelfde effect en ze kunnen ook niet altijd bij elke ontwikkeling worden toegepast. Het is voor elk plan/project maatwerk om te komen tot een qua stikstofdepositie acceptabel besluit.

Gebruiksfase:

- Zorg voor verkeersbeperkende maatregelen (planverkeer).

Dit kunnen onder andere zijn:

- **Beperkt faciliteren autovervoer (lage parkeernorm)**

Het opleggen van een lage parkeernorm kan niet zomaar. Jarenlang verkeersbeleid en ontmoedigende maatregelen dienen daaraan vooraf gegaan te zijn. Bovendien mag in de omgeving geen ontoelaatbare parkeerdruk ontstaan. Maar de randen van het grijze gebied opzoeken (wat kan nog net wel en wat is niet) is zeker mogelijk.

- **Optimaliseren vervoer met fiets/elektrische scooters**

Dit zorgt voor minder autogebruik op de kortere afstanden

- **OV optimaliseren**

Dit kan zowel bij de locatiekeuze van een ontwikkeling een rol spelen (zoek locaties nabij goed OV) als bij een inmiddels gekozen locatie (leg OV aan).

- **Stimuleren elektrisch vervoer (laadpalen) eventueel via contracten met nieuwe bewoners**
 Voldoende laadpalen en bewustwording bij bewoners helpt de verkeerbewegingen met door fossiele brandstoffen gedreven auto's te beperken. Bij afdoende borging in het plan of project kan dit effect bij een stikstofberekening voor dat plan/project worden betrokken.
- **Instellen milieuzone (alleen relatief schone verbrandingsmotoren toegestaan)**
Dit is een beproefde manier om emissies (en daarmee stikstofdepositie) te reduceren.
- **Instellen emissieloze zone (alleen elektrisch vervoer toegestaan)**
Dit relatief nieuwe fenomeen lijkt juridisch voldoende geborgd te kunnen worden. Handhaving is mogelijk (camera-toezicht), maar wel aandacht voor sociale woningbouw (dure elektrische auto's, mogelijk te compenseren met specifieke subsidie)
- **Pakket-hub bij ingang woonwijk**
 De pakketdiensten leveren dan hun pakjes niet huis aan huis, maar bij een bezorgpunt (hub) aan het begin van de wijk. Bewoners halen de pakjes dan lopend of met de fiets op.
Mogelijk zijn daarover afspraken met de pakjesvervoerders te maken.
- **Goede voorzieningen in een wijk**
Des te dichterbij de voorzieningen zijn, des te minder er auto-bewegingen nodig zijn.
- **Optimaliseren/faseren van het beoogde programma**
Niet altijd is alles mogelijk. Een verkleining van het programma of een fasering in de besluitvorming (eerste fase in een planbesluit, jaren later volgende fase in een volgend planbesluit) kan een oplossing bieden.
- **Ontsluiting woonwijk van Natura 2000-gebieden af**
Het ontwerp van een nieuwe woonwijk of bouwplan kan invloed hebben op de stikstofdepositie. Zo kan het ontsluiten van een wijk/bouwplan aan een zijde die het meest ver van een Natura 2000-gebied is gelegen de stikstofdepositie op dat gebied beperken. Dit kan vooral een rol spelen bij ontwikkelingen die op korte afstand van een Natura 2000-gebied spelen.
- **Afscherming door ontwerp woonwijk of schermen/wallen**
Afscherming van een emissiebron (verkeer) kan een verlaging van de stikstofdepositie tot gevolg hebben. Dit kan met name een rol spelen bij een ontsluitingsweg die dicht langs een Natura 2000-gebied loopt of bij een woonwijk op korte afstand van zo'n gebied.

Realisatiefase:

Onder de Omgevingswet is een initiatiefnemer verplicht om zo schoon als redelijkerwijs kan worden verwacht een ontwikkeling te realiseren. Handvatten en instructies om dat te kunnen toetsen zijn in de maak. Afhankelijk daarvan zal duidelijk worden welke van de onderstaande stappen in ieder geval beschouwd moeten worden. Nu in willekeurige volgorde enkele mogelijkheden:

- **Inzet schonere mobiele werktuigen**

Op dit moment is Stage IV-materieel redelijk voorhanden. Dit betreft materieel met bouwjaren van 2014 tot 2018. In de meeste gevallen is dit materieel voorzien van een SCR (AdBlue) om de NOx-emissies te reduceren.

- **Toepassen elektrische bouwkraan i.p.v. mobiele dieselkranen**

Mobiele dieselkranen zorgen voor aanzienlijke stikstofdepositie. Terug naar de tijd van de elektrische torenkranen is een goede zet bij het reduceren van de stikstofdepositie.

- **Toepassen elektrische bronbemaling bij ontgravingen i.p.v. dieselpomp/aggregaat**

Omdat de bemaling vaak langdurig noodzakelijk is (24 uur per etmaal gedurende meerdere weken) zorgt dit voor een aanzienlijke bijdrage aan de stikstofdepositie. Elektrische bemaling kan de stikstofdepositie aanzienlijk reduceren.

- **Toepassen biobrandstoffen (o.a. HVO-diesel)**

Door het toepassen van HVO-diesel bij conventioneel materieel kan een NOx-reductie van 9% bereikt worden.

- **Instellen bouwhub**

Een mogelijkheid is om al het bouw materiaal centraal (op een gunstige plaats) af te laten leveren en behoefte gestuurd naar de bouwplaats te vervoeren. Meest optimaal is de situatie waarbij dit laatste transport elektrisch plaatsvindt.

- **Toepassen NOx-filter**

Het toepassen van een NOx-filter bij mobiele werktuigen kan 95% reductie van de NOx-emissies opleveren. Let wel op de toename van de NH₃-emissies bij het toepassen van zo'n filter. Het toepassen van een NOx-filter heeft vooral zin bij relatief oud materieel (bijvoorbeeld Stage IIIB) of nieuwer materieel dat nog geen SCR (AdBlue) heeft. Bij het meeste nieuwer materieel is al standaard een NOx-reductiesysteem (SCR) ingebouwd.

- **Zo veel mogelijk elektrisch bouwen**

Volledig elektrisch bouwen is nog maar beperkt mogelijk in verband met beperkte beschikbaarheid van het materieel.

- **Spreiding in de tijd bij uitvoeren van projecten (faseren)**

Het eerst slopen, dan grond ophogen, dan bouwrijp maken en dan bouwen in hetzelfde jaar levert een hoge stikstofdepositie op (gemiddelde depositie per jaar). Sloop en ophoging in het ene jaar en bouwrijp maken en bouwen in het andere jaar zorgt per jaar voor een lagere stikstofdepositie.

- **Industrieel (prefab) bouwen**

Industrieel bouwen kan een reductie van de stikstofdepositie opleveren. Met name omdat de bouwtijd korter is en de fabricage efficiënter kan verlopen.

- **Leasen stikstofruimte**

Indien een planontwikkeling tot een ongewenste bijdrage aan de stikstofdepositie leidt, kan het gedurende de realisatiefase leasen van stikstofruimte een oplossing bieden. Zo kan een in de buurt gelegen boer tijdelijk minder koeien op stal houden of een fabriek minder productie leveren. Alhoewel dit ook een vorm van extern salderen is, spelen de eerder genoemde risico's bij deze vorm van salderen minder een rol. De afspraken met de saldogever moeten schriftelijk worden gemaakt en er moet aan de overige vereisten van de beleidsregels worden voldaan.

- **Lage bijdragen ecologisch beoordelen als het echt niet anders kan**

Op de site van BII¹² staan hiervoor criteria. Het gaat bij het ecologisch beoordelen wel om een oordeel van de bijdrage aan de stikstofdepositie op een betreffend habitat (op die plaats, bij dat habitatype, onder die omstandigheden) en niet om het generiek wegschrijven van een lage bijdrage.